

Yttrande

Dnr 19KS61
2019-03-06

Yttrande angående den kommunala revisionens tillgång till information med anledning av KLKs beslut om begränsningar i Platina

Kommunrevisionen har den 21 januari 2019 lämnat in en promemoria till kommunstyrelsen. Anledningen är att styrning och stöd den 9 oktober 2018 beslutade att stänga myndighetsgränserna i Platina. Kommunrevisionen vill ha ett svar från kommunstyrelsen om det är styrelsens mening att "försvåra de förtroendevalda revisorernas arbete".

Frågan om revisorernas möjlighet avseende digital direktåtkomst till samtliga diariéer och tillhörande handlingar väcker två frågor. Den första frågan är om kommunens olika nämnder och bolag måste ge revisorerna en sådan digital direktåtkomst baserat på 12 kap. 9 § KL. Om en sådan skyldighet inte kan utläsas ur nyss nämnda lagrum är frågan om dataskyddsförordningen begränsar revisorernas möjligheter vad avser digital direktåtkomst.

Styrning och stöd konstaterar att 12 kap. 9 § KL inte i sig ger revisorerna en oinskränkt rätt avseende digital direktåtkomst till samtliga diariéer med tillhörande handlingar. Lagrummet gör däremot klart att nämnder, fullmäktigeberedningar, ledamöter och ersättare samt anställda är skyldiga att lämna revisorerna de upplysningar som behövs för revisionsarbetet. Utöver detta ska revisorerna ges tillfälle att när som helst inventera de tillgångar som nämnderna eller fullmäktigeberedningarna har hand om och ta del av de räkenskaper och andra handlingar som berör deras verksamhet. Lagrummet medför alltså en mycket vidsträckt skyldighet för kommunala organ att tillhandahålla information. Styrning och stöd har aldrig ifrågasatt denna skyldighet. Däremot är det upp till de kommunala organen att avgöra hur denna skyldighet efterlevs.

Styrning och stöd har utrett frågan inom sektorn och därutöver inhämtat ett rättsutlåtande från Sören Öman, ordförande i arbetsdomstolen och utredare/rättslig expert inom bl a berört

område. Den sammantagna utredningen visar att det inte råder någon som helst tvekan om att de kommunala myndigheter ska lämna revisionen de uppgifter som behövs för revisionsarbetet. Innebörden av detta är dock att det är myndigheten själv som ska stå för utlämnandet och också avgör hur detta ska genomföras. Likaså konstaterar bilagt rättsutlåtande att det i förarbetena till 12 kap. 9 § KL inte finns något uttryck för att denna informationsskyldighet gentemot revisionen ska uppfyllas just genom digital direktåtkomst. Lagrummet kan inte tolkas på det sättet. En sådan tolkning är för extensiv och saknar grund i förarbetena. Om det hade varit lagstiftarens intention borde det också ha framgått.

Styrning och stöd noterar att kommunallagen inte förbjuder att utlämnandet av information löses genom en digital direktåtkomst. Om en digital direktåtkomst skulle medges måste dock frågan belysas även ur ett dataskyddsperspektiv. Dataskyddsenheten har i sitt yttrande konstaterat följande: För att revisionen ska kunna ges digital direktåtkomst krävs rättsligt stöd för behandlingen av personuppgifterna. Den rättsliga grunden för revisionen, avseende denna typ av behandling, är allmänt intresse. Det förutsätts vidare att behandlingen är nödvändig. Vad gäller nödvändig behandling konstaterar dataskyddsenheten att det ankommer på varje svensk myndighet att i all verksamhet iaktta kravet på proportionalitet. Åtgärden får vidtas endast om det avsedda resultatet står i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för den som åtgärden riktas mot – i denna fråga gentemot de registrerade. I kravet på nödvändig behandling finns i sig en spärr mot helt onödigt behandling av personuppgifter eller sådan behandling som utgör ett oproportionerligt intrång i privatlivet som inte kunnat förutses.

Om revisionen får en digital direktåtkomst till samtliga diaries och tillhörande handlingar har de den högsta och bredaste behörigheten i ärendehanteringssystemet. Dataskyddsenheten gör gällande att det är tveksamt om digital direktåtkomst till samtliga diaries och tillhörande handlingar kan anses vara nödvändigt för att uppfylla den uppgiftsskyldighet som föreskrivs i 12 kap. 9 § KL. Direktåtkomst innebär en mycket omfattande behörighet. Den medför tillgång till både känsliga och integritetskänsliga uppgifter om ett stort antal personer. Utifrån det intrång i privatlivet som detta skulle innebära krävs att åtgärdens proportionalitet är väl övervägd och välmotiverad av de personuppgiftsansvariga – vilket är nämnderna själva.

Kommunstyrelsen tillhandahåller ett kommungemensamt verksamhetssystem. I egenskap av systemförvaltare har styrning och stöd beslutat att som en säkerhetsåtgärd för att inte bryta mot lagstiftningen stänga myndighetsgränserna i Platina. Om myndighetsgränserna ska öppnas igen krävs ett ställningstagande från varje nämnd avseende deras respektive diarium (register) med tillhörande handlingar. Det är de enskilda nämnderna som avgör frågan om en eventuell direktåtkomst. Kommunstyrelsen kan inte besluta i frågor där styrelsen inte själv är personuppgiftsansvarig. Eftersom 12 kap. 9 § KL inte automatiskt ger revisorerna någon direktåtkomst ankommer det på nämnderna att, ur ett dataskyddsperspektiv, pröva om direktåtkomst kan medges. Styrning och stöd erinrar dock, som dataskyddsenheten påpekat, att direktåtkomsten skulle kunna medföra att nämnderna bryter mot de grundläggande principerna i dataskyddsförordningen. Att inte följa de grundläggande principerna anses vara ett allvarligt brott mot dataskyddsförordningen. Brott mot dataskyddsförordningen är förenat med kraftiga sanktionsavgifter gentemot den personuppgiftsansvarige.

Slutligen kan påpekas att styrning och stöd efter det att myndighetsgränserna i Platina stängdes, ändå har underlättat för revisorerna i deras arbete att kunna inhämta information. Den som har rollen som registrator i Platina kan ta ut kommunens diariumer som olika digitala rapporter. Samtliga medarbetare inom revisionskontoret har tilldelats registratorsroll i Platina. Med hjälp av rapporterna får revisionen tillgång till registren i Platina men inte åtkomst till handlingarna. Det går att söka information om ärenden och tillhörande handlingar i rapporterna och därmed kan revisionen identifiera de ärenden de eventuellt vill granska. De får sedan begära ut handlingar hos ansvarig registrator vid respektive nämnd.

Helén Åleskog
Sektorchef